

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/357/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5616208464
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2018:5616208464.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Róberta Urbana, v právnej veci žalobkyne: Z. C., nar. X.XX.XXXX, trvale bytom F. S. XXX, právne zastúpená JUDr. Zuzanou Medveckou, advokátkou so sídlom O. XXX, F. Z., proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, o zaplatenie 572 eur s príslušenstvom, na základe odvolania žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 20Csp/131/2016-68 zo dňa 6. septembra 2017, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 572 eur, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 572 eur od 11.5.2016 do zaplatenia, všetko v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. Vychádzal z nesporných skutočností, že medzi stranami sporu došlo dňa 3.6.2011 k uzavretiu zmluvy o úvere č. 500300348, na základe ktorej žalovaný poskytol žalobkyňi úver vo výške 500 eur. Takto založený záväzkový vzťah vyhodnotil za spotrebiteľský, na čom podľa súdu prvej inštancie nič nemení okolnosť použitia poskytnutých finančných prostriedkov (žalobkyňou) na výkon zamestnania. Zaškrtnutie kolónky zamestnania totiž vyhodnotil za nekalú prax žalovanej pri uzatváraní zmlúv o úvere. V danej spojitosti argumentoval, že zo zmluvy o úvere nevyplývajú také údaje, podľa ktorých by bolo možné uzavrieť, že žalobkyňa je podnikateľom, resp. že pri uzatváraní zmluvy konala v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. V konaní tiež nebolo preukázané, že by žalobkyňa v čase uzatvorenia zmluvy bola živnostníkom, alebo vykonávala iné povolanie uvedené pod poznámkou 5a v § 2a zákona o spotrebiteľských úveroch. Na základe opísaného súčasne posúdil námietku miestnej neprípustnosti vznesenú žalovaným ako nedôvodnú.

2.Následne okresný súd podrobil dotknutú zmluvu kontrole z pohľadu spotrebiteľskej ochrany, na základe čoho zistil, že neobsahuje takmer žiadne obligatórne náležitosti v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch, predovšetkým výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov, ani iných poplatkov, resp. poradie, v akom sa tieto priradujú k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru, taktiež ani údaje o dobe trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere, termíne konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru, ročnej percentuálnej miere nákladov, pričom zákon o spotrebiteľských úveroch absenciu vyššie označených náležitostí spája s následkom bezúročnosti a bezpoplatkovosti.

3.Osobitne vo vzťahu k poplatku za poskytnutie úveru vo výške 484 eur za vypracovanie a uzavretie zmluvy súd prvej inštancie konštatoval, že jeho výška predstavuje 96,80 % z poskytnutých úverových prostriedkov. Zdôraznil, že požadovanie poplatku v takejto výške znamená neprimeranosť odplaty a ide o neprijateľnú podmienku spotrebiteľskej zmluvy, spôsobujúcu nerovnováhu vo vzťahomných právach a povinnostiach zmluvných strán, nakoľko dodávateľ (žalovaný) vyzadoval od žalobkyne ako spotrebiteľky finančný záväzok za plnenie, ktoré z materiálnej stránky spotrebiteľovi vôbec

nebolo dodané. Pri poplatkoch zo spotrebiteľskeho úveru je podstatné to, aby sa nimi platilo iba za skutocné plnenie poskytnute spotrebiteľovi, ktoré je v jeho záujme. Dojednanie o administratívnom poplatku je vadným ustanovením, ktoré vôbec nespecifikuje, o aké konkrétne administratívne činnosti ide zo strany žalovaného pre žalobkyňu. Súd prvej inštancie preto uzavrel, že ak nebanková spoločnosť požadovala od spotrebiteľky poplatok za spracovanie úveru, resp. vypracovanie zmluvy vo výške, ktorá predstavuje takmer celú hodnotu poskytnutých peňažných prostriedkov, poskodila tak spotrebiteľku, nakoľko ju vystavila neprijateľne mu vedľajšiemu dojednaniu o cene úveru. Uvedená odplata za poskytnutý spotrebiteľský úver teda odporuje § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka.

4. Nadväzne okresný súd uzavrel/zhrnul, že medzi sporovými stranami vznikol vzťah z bezdôvodného obohatenia. Žalovaný poskytol žalobkyni úver vo výške 500 eur, pričom žalobkyňa zaplatila celkovo 1.442 eur. Nakoľko nastali dôsledky bezúročnosti a bezpoplatkovosti (bod 2 tohto odôvodnenia), právny dôvod na zaplatenie odplaty vo forme úrokov a administratívneho poplatku u žalovanej neexistuje, v rozsahu žalovanej sumy 572 eur teda jednoznačne doslo na strane žalovanej k bezdôvodnému obohateniu. S poukazom na § 456 Občianskeho zákonníka teda uložil žalovanému povinnosť uhradiť bezdôvodné obohatenie v požadovanej výške. Zároveň priznal žalobkyni úrok z omeškania v zákonnej výške a to počnúc dňom márneho uplynutia dodatočnej lehoty na plnenie poskytnutej žalobkyňou žalovanému, t.j. od 11.5.2016 až do zaplatenia.

5. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP. Keďže žalobkyňa bola v spore úspešná, súd jej priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu.

6. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný a domáhal sa zrušenia veci a vrátenia okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Primárne okresnému súdu vytýkal nepreskúmateľnosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Nestotožnil sa so záverom okresného súdu, že ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, nakoľko žalovaný vstúpil do právneho vzťahu so žalobcom na základe ustanovenia § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka. Zdôraznil, že zmluvné strany sa môžu dohodnúť na základe akého zákona sa ich zmluvné vzťahy v budúcnosti budú spravovať, čo v predmetnom prípade aj vykonali a v zmysle všeobecných podmienok sa dohodli na tom, že ich vzťahy sa budú spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka. Súdna prax pritom určila použitie Obchodného zákonníka nezávisle na dohode strán aj v prípade vydania bezdôvodného obohatenia na základe neplatnej zmluvy o úvere. Vzťah Obchodného a Občianskeho zákonníka je totiž založený na subsidiárnom základe, pričom z Obchodného zákonníka vyplýva, že ustanovenia Občianskeho zákonníka nie sú pre obchodné záväzkové vzťahy vylúčené. Okrem toho, Obchodný zákonník sa výslovne spotrebiteľmi v niektorých ustanoveniach zaoberá.

7. V zmluve je tiež výslovne uvedený účel uzatvorenia zmluvy - zamestnanie, na základe čoho je dlžník vyňatý spod statusu spotrebiteľa. Dôležitým z hľadiska zákona podľa odvolateľa je, na aký účel je úver poskytnutý, nie na aký účel žalobca finančné prostriedky naozaj použil. V danej spojitosti poukázal na vyhlásenie žalobkyne v Dodatku ku zmluve, kde uviedla, že finančné prostriedky použila na náklady spojené s pracovnou cestou. Dodal, že je nemysliteľné, aby žalovaný kontroloval v prípade každého klienta u vyše 400 000 zmlúv, na čo financie použije. Klient sa totiž sám zaväzuje svojim podpisom, že prostriedky využije na poskytnutý účel. Tvrdenia žalobcu o tom, že pred uzavretím zmluvy nebol dostatočne informovaný o význame jednotlivých ustanovení, sú teda podľa odvolateľa bezpredmetné. Obzvlášť, ak to bola práve žalobca, ktorý inicioval uzavretie zmluvy v danej podobe. Ak žalobca dodatočne došiel k záveru, že je pre neho zmluva subjektívne nevýhodná, nemôže byť na ujmu žalovaného, keď konal v dobrej viere. Poukázal pritom na judikatúru Európskeho súdneho dvora, v zmysle ktorej pri výklade pojmu spotrebiteľ je potrebné chrániť dobrú vieru druhej strany. Ak totiž spotrebiteľ predstiera, že je podnikateľom, je treba takúto obligáciu charakterizovať ako obchod, a nie ako spotrebiteľský záväzok, nakoľko je potrebné chrániť dodávateľovu dobrú vieru ako princíp zmluvného práva. Zmluvu o úvere nie je možné posudzovať ako zmluvu o spotrebiteľskom úvere, preto je toho názoru, že predmetné zmluvy o úvere nemusia obsahovať údaj RPMN.

8. Čo sa týka poplatku, odvolateľ poukázal na závery rozhodovacej praxe, v zmysle ktorých u nebankových subjektov nemožno obvyklú výšku úroku odvodzovať od výšky úroku požadovaného bankami (rozhodnutie Vrchného súdu v Prahe sp. zn. 12Cmo 95/2005). V týchto prípadoch sú totiž poskytované pôžičky alebo úvery osobám, ktoré by pôžičku či úver od banky nedostali pre isté riziko spojené s osobou dlžníka. Je nutné vziať do úvahy, že v prípade týchto peňažných prostriedkov je

požadované v porovnaní s bankami menšie zabezpečenie a požiadavky klientov sú vybavované omnoho pružnejšie, ako tomu býva u konzervatívnejších bánk, čo je vzťahom na ich zameranie pochopiteľné. Preto je logické, že s ohľadom na výrazne vyššie podnikateľské riziko sú úroky požadované týmito nebankovými veriteľmi tiež obvyklé vyššie než obvyklé bankové úroky. Pre zistenie obvyklého úroku pre typ pôžičky je nutné zistiť, aká výška úrokov bola požadovaná obdobnými podnikateľskými subjektmi v určitom období. Okrem toho Obchodný zákonník v § 499 umožňuje dojednanie tzv. poplatku za rezervovanie peňažných prostriedkov. Aj Obchodný zákonník teda umožňuje vyberanie iných platieb, ako len splátok úveru a úroku. V súvislosti s prípustnosťou poplatku za náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere poukazuje odvolateľ na poslednú novelu zákona o spotrebiteľských úveroch, zákon č. 132/2013, účinný od 10.6.2013. Hoci zotrváva na tvrdeniach, že sa nejedná o spotrebiteľskú zmluvu, ani hypoteticky by tvrdenú neprijateľnosť poplatku nebolo možné vyvodiť zo samotného zákona o spotrebiteľských úveroch, ktoré výslovne zakazuje veriteľovi požadovať od spotrebiteľa úhradu poplatkov, náhradu nákladov alebo inú odplatu za vedenie, evidenciu alebo správu spotrebiteľského úveru alebo účtu, alebo zrušenie účtu, na ktorom je vedený spotrebiteľský úver a ktorého zriadenie alebo vedenie je podmienkou poskytnutia spotrebiteľského úveru. Zákonodarca teda v rámci explicitného výpočtu neprípustných poplatkov neuvádza poplatok za vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere.

9. Odvolateľ dodal, že v čase uzatvárania zmluvy o úvere zákon nestanovoval maximálne možnú prípustnú výšku odplaty. Regulácia odplaty sa riadi § 53 ods. 6 OZ, v zmysle ktorého ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. V tejto spojitosti poukázal na niektoré závery aplikačnej praxe súdov Slovenskej republiky.

10. Napokon žalobca konštatoval, že v danom prípade nenastala ani jedna z foriem bezdôvodného obohatenia. Žalobca plnil na základe platne uzavretej zmluvy o úvere, zmluva nikdy nebola právoplatne vyhlásená za neplatnú, rovnako tak právny dôvod na plnenie zo zmluvy nikdy neodpadol a majetkový prospech získal žalovaný z poctivých zdrojov.

11. V písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobkyňa nesúhlasila so zrušením napadnutého rozsudku. Považovala ho za vecne správne, vydané na základe objektívneho zisteného skutkového stavu, obsahujúce preskúmateľné, zrozumiteľné, výstižné a presvedčivé odôvodnenie. Predovšetkým nesúhlasila s názorom odvolateľa, že sa zmluva má spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka, nakoľko ide o typickú spotrebiteľskú zmluvu. Opakované zdôrazňovanie účelu zmluvy neobstojí, nakoľko uvedená zmluva bola už ako spotrebiteľská posúdená vo viacerých konaniach (napr. v konaní vedenom na Okresnom súde Liptovský Mikuláš sp. zn. 4C/320/2015), pričom túto skutočnosť (v uvedenom konaní) žalovaný nenamietal. Zopakovala, že peňažné prostriedky si požičala ako spotrebiteľ a použila ich na súkromné účely, nie na výkon zamestnania. Žalovaným spomínaný dodatok nevidela, dokonca jej nebol doručený v rámci tohto konania, ani predtým, preto sa nedokáže k nemu vyjadriť a má pochybnosti o jeho existencii. Žalovaný najskôr tvrdil, že uvedené vyhlásenie sa nachádza v zmluve o úvere, následne poukazuje, že toto sa má nachádzať v Dodatku, ktorý vôbec nebol predložený. Argumentácia žalovaného smerujúca k legalizovaniu nezákonných poplatkov je jeho účelovou obranou a ostatné rozhodnutia súdov, na ktoré poukazuje, nie sú na vec aplikovateľné.

12. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie podala strana sporu (§ 359 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal vec v rozsahu danom v ustanovení § 379 CSP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) rozsudok okresného súdu zrušil podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP a vec mu vrátil (§ 391 ods. 1 CSP) na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

13. Odvolacia argumentácia je čiastočne opodstatnená. Ani jeden z dôvodov, na ktorých okresný súd založil svoje rozhodnutie totiž nie je natoľko argumentačne presvedčivý, aby bolo možné konštatovať vecnú správnosť napadnutého výroku.

14. Z určujúceho hľadiska sú síce vo všeobecnosti správne úvahy súdu prvej inštancie o potencionálne nekalom charaktere praktiky spočívajúcej vo vyznačovaní kolónky účelu úveru „na zamestnanie“ dodávateľom v rozpore (vedomom) so skutočnosťou/realitou (s cieľom obísť spotrebiteľskú ochranu), v okolnostiach súdnej veci však absentuje akékoľvek konkrétne skutkové zistenie (napr. výsluch zamestnanca žalovaného, ktorý zmluvy uzatvára alebo odkaz na iné konkrétne oboznámené súdne konanie/rozhodnutie z ktorého by vyplývala vedomosť súdu o takejto zistenej/ustálenej praktike žalovaného) umožňujúce prijať predmetný záver (t.j., že veriteľ žalobkyňi „nanútil“ označenie kolónky s

daným účelom úveru), naopak zo zmluvy o úvere (č.l. 3 spisu) ako i jej dodatku (č.l. 25 spisu) vyplýva, že úver bol poskytnutý na účely zamestnania. Pre vyvrátenie týchto skutkových zistení nepostačujú okresným súdom formulované, inak opodstatnené, všeobecné tézy. Napriek nepochybnej požiadavke zvýšenej procesnej aktivity v prípade sporov so slabšou stranou (akým je i súdená vec), je teda zjavné, že si okresný súd sám (nepripustne) vytvoril skutkový stav (v čom ale spomenutá zvýšená aktivita nemôže spočívať).

15.Nadväzne, pokiaľ (z opísaných dôvodov) nie je jednoznačne ustálené východisko, či žalobkyňa napĺňa pojmové znaky spotrebiteľa (§ 2 písm. a/ zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy), sú za daného stavu predčasnými (a preto i bezpredmetnými) všetky ďalšie úvahy súdu prvej inštancie, založené výlučne (a práve) na inštitúte ochrany takéhoto subjektu - spotrebiteľa.

16.Možno tiež dodať, že - opäť pri konštatovaní vo všeobecnosti náležitej úvahy okresného súdu ohľadne judikatúrou akceptovaného záveru o neprípustnosti poplatku, za ktorý spotrebiteľ nedostane reálne protiplnenie - nie je zrejmé, na základe čoho okresný súd bez ďalšieho dospel k záveru, že celá predmetná čiastka (484 eur) predstavuje poplatok za poskytnutie úveru (v zmysle čl. 12 VPPÚ totiž predstavuje tretina poplatku úrok - pozn. odvol. súdu).

17.Zhrnúc konštatované, opísaným postupom - nepreskúmateľnosťou dôvodov jeho rozhodnutia - súd prvej inštancie znemožnil žalovanému realizáciu jeho procesných práv v takej miere (keď nezodpovedal základné vecné otázky), že tento nedostatok nie je možné odstraňovať pred odvolacím súdom.

18.V ďalšom postupe sa preto okresný súd v rámci právneho posúdenia primárne vyrieši otázku, či dotknutý záväzkový vzťah má charakter spotrebiteľského úveru, resp. spotrebiteľskej zmluvy (v širšom zmysle) a v prípade kladného záveru sa v rámci svojej argumentácie sa podrobne vysporiada s predstretou obranou žalovaného. V novom rozhodnutí tiež súd prvej inštancie upraví trovy konania (vrátane odvolacieho).

19. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolanie možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k niektorej z uvedených väd. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Dovolaťel musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť zastúpenia advokátom neplatí ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.